

Desmond Fernandes: İNKARCILIK VE TARİHSEL SÜREÇ ÖNCESİ VE SONRASINDA '1915': TÜRKİYE'DE 'MODERNİTE', MODERNİZASYON' VE KÜRTLERE YÖNELİK SOYKIRIM'

Posted on 31/10/2014

Çoğu (fakat tüm değil) 'Kürtçe Araştırmalar' başlıklı sosyolojik ve coğrafik tartışmalarda gözden kaçırılan şey, bizatihi 'modernite' ve 'modernizasyon' olgularının "soykırımsal/holokostsal" süreçle iç içe olduğudur. Türkiye'de, 'soykırım' meselesini, İttihat ve Terakki Cemiyeti (İTC)'nin, 'Kurtuluş Savaşı' sırasında Kemalist güçlerin ve/veya Türk devleti ve liderleri ve silahlı güçlerinin 'Diğerleri'ne yönelik eylemleriyle ilintili olduğunu kabul edenleri hedef alma ve onlara karşı 'uygulanan' sansür, bu konuların, 'ana akım' medya ve akademik çevrede, suçlu ilan edilme (dahası, Yaşar Kaya'nın işaret ettiği üzere, 1990'larda Özgür Gündem gazetesinde "soykırım"dan söz eden bazı gazetecilerin katledilmesinde olduğu gibi suikasta uğrama) korkusu olmaksızın açıkça tartışılmadığı bir ortam oluşmasına katkıda bulunmuştur. Sonuç olarak, bu makalenin başlığında özetlenen temayı açıkça tartışmak, Türkiye'de, ne yazık ki, çok hassas bir mesele haline gelmektedir. Fakat tema, üzerinde durulması ve tartışılması gerekecek kadar önem arz etmektedir.

Bana göre soykırımsal süreçler, modernizasyon veya 'modernite' projelerinin yan ürünleri olarak arazi bir biçimde ortaya çıkmamıştır: - Almanya, Amerika Birleşik Devletleri ve ele aldığım Türkiye örneklerinin (ve bağlantılı bir biçimde, İTC ve Kemalistler öncülüğündeki 'Kurtuluş Savaşı' girişimleri 'ömekler'inin) kanıtladığı gibi sürecin ve olgunun merkezi 'veçheleri'dir. Bauman'ın ifade ettiği gibi, pek çok insan bu konuyu göz ardı etmeyi veya yüzleşmekten kaçınmayı tercih etmektedir. Nazi Holokost'u olayıyla ilgili olarak, Bauman, bunun 'modernite'yle bağlantılarını görmenin önemli olduğunu ileri sürmektedir:

Kolektif Holokost hafızamızın içine işleyen zımni/konuşulmayan terör, Holokost'un bir sapkınlıktan öte bir şey olduğuna, gidilmesi gereken kestirme yoldan bir sapma olmanın ötesinde bir şey olduğuna, uygarlaşmış toplumun sağlıklı vücudunda büyüyen bir kanserden öte bir şey olduğuna dair kemirgen bir kuşku; kısacası Holokost modern uygarlığın ve dayandığı her şeyin (veya ne düşünüyorsak onun) bir antitezi değildir. (Kabul etmeyi reddetsek bile) Holokost'un öbür, çok daha tanıdık yüzüne hayranlık duyduğumuz modern toplumun bir başka yüzünü açığa çıkartmış olduğundan kuşkuluyoruz. Ve bu iki yüzün aynı vücutta mükemmelen rahatça yer bulduğunu düşünürüz. Belki de en çok korktuğumuz şey, iki yüzden her birinin, aynı bir paranın iki yüzü gibi, diğeri olmaksızın var olamayacağıdır.

Gerçek olan bir şey varsa, o da Holokost'un -onu mümkün kılan her şeyin- her bir 'cüz'ünün normal olduğuydu; burada 'normal'den kastımız, uygarlığımız, onun yol gösterici ruhu, öncelikleri, dünyaya bakış açısı ve - insan mutluluğunun mükemmel bir toplumla paralellikte yattığına dair görüşü- hakkında bildiğimiz her şeyle iç içe olması bağlamındadır. Bana öyle geliyor ki, Holokost'tan çıkartılacak en önemli dersi Richard L. Rubenstein dile getirmişti. 'Holokost' diye yazıyordu, 'uygarlığın ilerlemesine tanıklık etmektir'. Uygarlık, esaret, savaşlar, sömürü ve ölüm kampları demektir. Aynı zamanda tıbbi hijyen demektir. Uygarlık ve acımasızlığın antitezler olduğunu tasavvur etmek hatadır. Çağımızda zulümler, dünyamızın pek çok başka yönü gibi, eskisine göre çok daha etkin bir biçimde yönetilmiştir. Yok, olmamış ve olmayacaktır da. Hem yaratım hem de imha uygarlık dediğimiz şeyin ayrılmaz parçalarıdır.

Bu tebliğde, bu konular aşağıdaki altbaşlıklar kapsamında ayrıntılı olarak ele alınacaktır:

- 1.1) Giriş: 'Modernite', 'Modernizasyon' and Soykırım.
- 1.2) İTC ve Türkiye'nin 'Modernite/Modernizasyon' Projesi, '1915 Öncesi ve Sonrası'.
- 1.3) Modern Türkiye Devleti ve 1923'den Bugüne 'Diğerleri'ne Uygulanan Soykırım
- 1.4) Modernitenin Üstanlatısı ve Kürtlerin 'İmha'sının Doğası
- 1.5) Sonuç: Tarihsel Süreç Öncesi ve Sonrası Dönemleriyle '1915' ve İnkarcılık: 'Modernite', 'Modernizasyon' ve 'Diğeri'ne yönelik Soykırım.

Vardığım sonuç, özet olarak, aşağıdaki gibi: Hinton'un da yaptığı gibi, - modernite /modernizasyon ilintili bağlamı içinde - 'ötekileştirme' sürecinin soykırım sürecine kolaylıkla dâhil edilebileceğini ve genelde edilmiş oldu-ğunu kabul etmek önemlidir: "Soykırımlar, hayali bir topluluğun sınırları-nın, daha önce 'dâhil edilmiş' bir grubun (her ne kadar genelde olduğu gibi sadece yüzeysel olarak dâhil edilmiş olsa da) topluluk dışı sayılarak, fiziksel ve/veya kültürel ve/veya biyolojik anlamda yok edilmesi gereken -ister ırki, ister siyasi, ister etnik, ister dini, ister iktisadi açıdan olsun- tehdit edici ve tehlikeli bir 'öteki' olarak görülerek ideolojik anlamda yeniden kalıba dökülmek üzere yeni baştan biçimlendirildiği bir 'ötekileştirme' süreciyle ken-dini gösterir. Hiç kuşku yok ki, modern Kemalist Türkiye'nin oluşturulma-sından beri, Margo Schulter'ın işaret ettiği gibi: "salt Kürtlük" de, 'ötekileştirme' süreci üzerinden, "'Türklük'e karşı savunma' olarak görülebilir.

Var oldukları kabul edilmeye başlandığından bu yana [oldukça yakın dönemlere kadar, 'yapısal anlamda soykırım tarzı'yla Kürtlerin varlığını reddeden başka bir devlet söylemi daha vardır] -Türk devleti esinli modernite/modernizasyon söylemleri bağlamında- on yıllardır -'insanlık dışı yaratıklar', 'kuyruklular' ve 'hayvan suratlılar', 'gelişmemişler', 'evrimleşmemiş, sağlıklı vahşiler' ve/veya 'Komünist terörist hainler (örneğin 'Rostovyan-esinli modernizasyon'u tehdit eden) 'leş yiyiciler' ve 'hastalık bit taşıyıcılar' olarak- betimlenmekte ve 'kategorize' edilmekte olan Kürtlerle ilgili olarak soykırım planlı, kasıtlı ve resmen onaylı bir tarzda gerçekleşmiştir. Mevcut Kemalist devletin ABD-BK-NATO destekli '11/9 sonrası anti-terörizm' inisiyatiflerinin yanı sıra bilinen 'Kürtçü' partilerin veya politikacıların demokratik biçimde hareket etmelerine izin vermeyi reddeden ya da devletle çatışan PKK/KCK gibi hareketlere göz açtırmayan stratejilerle ilişki içine girdiğinde -GAP 'temelli' kalkınma planı gibi 'küreselleşme' bağlantılı girişimler vasıtasıyla geliştirilen- modernizasyon stratejileri, hâlihazırda 'sürmekte' olan Kürt soykırımının uzantısı olarak görülebilir.

Ancak Türk devleti aynı Ermeni, Asuri, Arami, Rum, Yezidi, Alevi ve Kıbrıs Rum'u soykırımlarının ve '1915'in soykırımsal sonuçlarının ve yankılarının inkarında ısrar ettiği gibi

Kürt soykırımının inkarında da ısrar etmektedir. Gerçekten de, bu belirtilenlerden ayrı olarak, 'Diğerleri'ne mensup pek çok insanın '1915 öncesi ve sonrası' modernizasyon/modernite döneminde soykırıma tabi tutulmuş olduğu da ileri sürülebilir. Ancak bugüne kadar tüm bu soykırımlar, yaygın tehditlere başvuran ve tanıma aleyhtarı kampanyalar geliştirmek için diplomasi, lobcilik, propaganda/halkla ilişkiler araç ve stratejilerinden yararlanan bir devlet tarafından inkâr edilmeye devam etmektedir. Bu noktada, Paul Havemann'ın perspektifleri, inkârcılığın dinamiklerinden bazılarını ve yerel halklar açısından modernite/modernizasyon projelerinin sonuçlarını anlamamızda yararlı olacaktır:

"İnkâr, Stanley Cohen'in kavramsallaştırdığı üzere, mezalimin bilinç ve vicdanın bloke edilmesiyle nötralize edildiği, normalleştirildiği, meşru hale getirildiği veya görünmez kılındığı süreçtir. Böylesi bir inkâr -Türkiye'deki resmi söylemlerde açıkça görüldüğü gibi- bilginin inkarı, duyguların inkarı, sorumluluğun inkarı ve/veya bilgilerin ışığında eylemsizliği içerir. Mezalimin telafisine yönelik ilk adım olan onay/kabul ise idraki, duygulanımı, ahlaki ve eylemi içerir. Eylem, bilmemiz, hatırlamamız, kurtarmamız ve adaleti yerine getirmemiz demektir. Fakat "inkârın resmi, tarihsel ve kültürel modları organizasyonel düzeyde apaçık ortadadır ve devlet düzeniyle iç içe geçmiştir. Modern devlet ve piyasanın muazzam ideolojik ve maddi kaynaklarının bu inkâr modlarını resmi söylemlerde dile getirdiği ve seferber ettiği de sık sık görülebilir." Örneğin, Yerli halkın soykırımının inkârı biçimindeki 'kör bakış', Cohen'in tanımladığı formlardan her biriyle açıklanabilir:

- düz anlamlı ve literal and kasıtlı inkâr -'hiçbir Yerel katliam olmamıştır';
- yorumlu inkâr -'bunlar katliam değildi: Yerli halkın kendi iyilikleri için dağıtılması veya nakil edilmesiydi' veya 'resmi değildi: bölge sakinleri ve sicili bozuk polisler tarafından tapılmış soykırımdı';
- çıkarımsal inkâr -'beyaz uygarlık yararına çocukların zorla alınması amaçlanmıştır'.

"Soykırımın sonucu' -dışlamanın en aşırı biçimi olarak- ya ölümdür ya da yersiz-yurtsuz kalmaktır". Havemann şöyle der: "Soykırımın erken/basit/endüstriyel modernitenin bir yüzü

olduğunu ve artık ortaya çıkmadığını ileri sürmek iç rahatlatıcı bir duygu olabilir. Hukuk, devlet ve egemen kültür, kendini tarihsel inkara kaptırarak, seçici bir şekilde unuttur: soykırım ve etnosite arasındaki yakınlığı inkar ederler” veya örneğin “Avustralya’da sürüp giden şeyin ‘soykırım’ olarak nitelendirilmesi gerektiğini de...” Onun “tezinin özü”nde yatan şey, yine de “modernizasyonun her daim mezalim ve acı (kinik inkârcılar için, ‘tali zarar’) üretmiş olduğu” yatar: “kitlesel insan israfı erken/basit ve geç/dönüşlü/ileri düzeyli modernite veya post- modernitenin daimi bir özelliğidir. Modernitenin açık ‘uygarlaşma’ olmazsa olmazı, üretime ve düzen oluşturmaya yönelik yaşam israfı ve insanlık dışı süreçlerdir. Avustralya’da” -ve bu belgede tartıştığım üzere Türkiye’de- “bunlar soykırım anlamına gelir. Modern toplumlar düzeni, yabancı ‘diğerleri’ni dışlamak veya massetmek için antropoemik/vücuttan atımsal (‘kasma’) ve antropofajik/yamyamsal (‘yutma’) teknikler kullanarak korur.” Ve tam da burada şunları ekler: “Bairan’ın ‘likit modernite’ kavramı, moderniteye ilişkin dönemsel teorilerin kavramsal ve ideolojik aksaklıklarından kurtulmak amacıyla dönük yerinde bir çatı olarak görülmekte. Modernitenin likit veya akışkan dinamiklerine vurgu yapan Bauman konuya şöyle ışık tutmakta. karşısında olanı değiştirme kapasitesi, onu eritme, atık hale getirme ve sifonu çekmesi. Ona göre, eğer Yerli halkın hem geçmiş hem de şimdiki dramını vurgulayan kanıtları inkâr etmeye devam edersek, hepimizin kaderine homo sacer (negatif bir şekilde ‘takdis edilmiş’ kutsal adam) olmak düşecektir. Gerçeği kabullenerek inkârın üstesinden gelene kadar ‘uzlaşma denen yer’e ulaşmamız asla mümkün olamaz.”

Christopher Simpson’a göre, “soykırım(lar)ın kontrolünde ilerleme göstermek. yüzleşmekten” ve “eylemi onaylayan ve meşrulaştıran kişiler”i ifşa etmekten geçer.” (Tam burada, eylemi onaylayan ve meşrulaştıran ideolojilerle ve üstanlatılarla yüzleşmekten ve onları dışlamaktan geçtiği de eklenmelidir). “Soykırıma katkıda bulunan eylemleri, özellikle de bu eylemler bir saygınlık kılıfıyla sunulduğunda, teşhis etmek ve lanetlemek esastır.” (Simpson). Sibel Edmonds’a göre: “Şahsen [Ermeni Soykırımı konusunda] hiçbir zaman inkârcı olma -dım... Soykırımı kabul ediyorum ve onun iki kat, hatta üç kat daha önemli olduğuna inanıyorum çünkü insanlar... bunu yüz yıl önce olup bitmiş artık unutulması

gereken ve bugüne ait olmayan bir şey olarak görüyorlar.. Fakat bugün Türkiye’de Kürt halkına yapılan şeylere bakınca bu meselenin tarihe ait bir mesele olmadığını, her daim tekrarlandığını görebiliriz. Yani olup bitmemiş ve sadece yüz yıl önce kalmamış bir şey bu. Etkilerini bugün de görüyoruz.”

16 Nisan 1984’te toplanan Daimi Halk Mahkemesi kararının dibacesine göre: “Gerçekten de, soykırımı kabul etmek soykırımı karşı mücadelenin esasını teşkil eder. Kabulün bizatihi kendisi, uluslararası hukukta bir halkın korunaklı bir konuma yerleştirilmesi hakkının onaylanmasıdır.” İstanbul’daki Belge Yayınevi’nin kurucusu olarak, “soykırım” konusunu ele alan kitaplar yayımlama ‘suçu’yla yargılanıp mahkûm edilen merhum Ayşe Zarakolu, (hatta Belge Yayınevi, aynı nedenlerle bombalanmıştı) şöyle demişti: “Yargılanması gerekenler, soykırımı tartışanlar değil yapanlardır.” O ve eşi Ragıp Zarakolu, Yves Ternon’un Türkiye de Ermeni Soykırımının Tarihçesi adlı akademik metnini “Uluslararası zorluklar, başka soykırımlar ve yeni tehlikeler gibi ileride çıkacak sorunların önlenmesi sadece kendi tarihimizle yüzleşmekle mümkün olabilir.” gerekçesiyle yayımladıklarını savunmuşlardı.

Elif Şafak’a göre, Türkiye’deki Ermeni soykırımının inkârı, uluslararası ve ulusal düzlemde insanların “Eğer Anadolu’da Ermenilere karşı işlenen mezalimlerle yüzleşebilmiş olsaydık, Türk devletinin Kürtlere karşı meza-lim uygulaması çok daha zor olurdu” diye düşünmesi gereken katastrofik sonuçlar barındırmaktaydı. Aynı şekilde Erdoğan Aydın da şunu ileri sürmekteydi: “Ermenilerin, Asurilerin, Süryanilerin başından geçenleri göz ardı ettiğimizden dolayı, Kürt sorunu, Bir Mayıs kutlamaları, Alevi sorunları devam etmekte.” Eren Keskin’e göre, geçmişin mezalimleriyle anahtar örgüt ve partilerin ideolojik temelleri arasındaki bağlantıyı inkâr etmekten veya meşru kılmaktan veya gizlemek yerine yüzleşmeye ve kabul etmeye ihtiyacımız var: “İttihat ve Terakki Cemiyetinin zihniyeti devam ediyor. Eğer İttihat ve Terakki Cemiyetini, Teşkilat-ı Mahsusa’yı, Şemdinli olayını, Rumlara karşı uygulanan 1955 6-7 Eylül pogromunu ve günümüzdeki Ergenekon olayını tartışmazsak, hiç adım atamayız.” Kürdistan Sosyalist Partisi’ne göre (PSK, Aralık 2008 Raporu):

Kürtler fiziksel ve kültürel soykırıma maruz kalmışlardır. Türk yetkililer, tarihi inkâr etmek ve çarpıtmak için ellerinden geleni yapıyorlar. Türk yetkilileri tarihleriyle yüzleşmekten kaçıyorlar. Ermenileri suçlamak için her türlü hileye başvuruyorlar. Utanç verici olan sadece Ermeni Soykırımı değil, Asurilere, Rumlara ve Kürtlere yapılanlar da insanlık suçudur. Osmanlı [döneminde] başlayan Kürt soykırımı, sürüyor. Bugün, Türk otoriteleri aynı politikayı sürdürüyorlar. Kürt dili, kültürü, siyasi faaliyetlerine yönelik engeller devam ediyor. Kürtleri destekleyen aydınları yargılamak için 301 sayılı Türk Ceza Yasası kullanılıyor. Türk Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan [şöyle diyor]: "...Tek devlet, tek millet, tek bayrak, bunu kabul etmeyenler bu ülkeyi terk etsinler!" ... Bu faşizmin kullandığı bir slogan: "...Ya sev ya terk et!" ... Kürtlere karşı işlenen fiziksel ve kültürel soykırım [bu] 'ULUS İNŞASI' politikasının devamıdır.

Türkiye'nin -İTC tarafından planlanan ve de (büyük ölçüde) gerçekleşen modernite hedefli dönüşümle birlikte- 'modern' dönüşümü, Bauman'ın Modernity and the Holocaust adlı kitabında belirlediği 'bahçivanın hayali'yle 'uyumludur':

Modern soykırım amacı olan soykırımdır. Hedefi daha iyi ve radikal anlamda farklı bir toplum hayalidir. Bu, dünya çapında bir ekrana yansıtılan bahçivanın hayalidir. Bazı bahçivanlar, tasarılarını kirleten otlardan nefret ederler -ki bu otlar güzelliğin ortasındaki çirkinlik, temizliğin ortasındaki çerçöptür. Bazıları bu konuda oldukça duyarsızdırlar: onlar için sadece çözülecek bir sorun, yapılacak fazladan bir iştir. Yine de yabancı otlardan pek farkı yoktur; her iki bahçivan türü de onları yolar.

Soykırım, bu 'modern' bağlamında, devletin 'bahçivanın hayali'ni gerçekleştirmeye giriştiği bir yöntemden başka bir şey değildir. Ve Ermeniler, Asuriler, Aramiler, Rumlara, Kürtler, Aleviler ve pek çok 'Diğerleri' açısından, '1915'in ideolojik öngörüsü'ne ve 'zihniyet'ine, 'modernitenin üst- anlatıları'na, 'Kemalizm'e, 'laboratuvar devleti'ne, 'viviseksiyon mandası'na, 'triyaj ideası'na, 'paleo emperyalizm'e, 'kolonyalizm'e, 'Rostovyan gelişimcilik'e ve (Bauman'ın modernite ilintili bağlamıyla belirlediği) 'bahçivanın hayali'ne muhalefet gelişmedikçe -ve de bunlara karşı seferberlik başlamadıkça- soykırım hayaleti ve

'realite'si durduđu yerde duracaktır.

Kaynak:

Ankara Düşünceye Özgürlük Girişimi
ÖNCESİ VE SONRASI İLE 1915
- İNKÂR VE YÜZLEŞME SEMPOZYUMU
24-25 Nisan 2010